

# OBSAH

|  |    |
|--|----|
| <b>1. ÚVOD</b>                                 | 13 |
| <b>2. GRAFICKÝ ZÁPIS ZVUKOVÉ PODOBY JAZYKA</b> | 17 |
| 2.1 Písmo                                      | 17 |
| 2.2 Pravopis                                   | 18 |
| 2.3 Fonetická transkripce                      | 19 |
| <b>3. TVOŘENÍ, PŘENOS A PERCEPCE ŘEČI</b>      | 25 |
| 3.1. Tvoření řeči                              | 25 |
| 3.1.1 Ústrojí dýchačí                          | 25 |
| 3.1.2 Ústrojí hlasové                          | 26 |
| 3.1.3 Ústrojí artikulační                      | 28 |
| 3.1.3.1 Dutina ústní                           | 28 |
| 3.1.3.2 Dutina hrdelní                         | 30 |
| 3.1.3.3 Dutina nosní                           | 30 |
| 3.2 Zvuk a jeho přenos                         | 30 |
| 3.3 Mluvení z akustického hlediska             | 36 |
| 3.4 Vnímání zvuku                              | 39 |
| <b>4. HLÁSKY A JEJICH KLASIFIKACE</b>          | 41 |
| 4.1 Fonetická charakteristika samohlásek       | 43 |
| 4.1.1 Klasifikace samohlásek                   | 43 |
| 4.1.1.1 Podle horizontálního posunu jazyka     | 43 |
| 4.1.1.2 Podle vertikálního posunu jazyka       | 44 |
| 4.1.1.3 Podle otevřenosti                      | 45 |
| 4.1.1.4 Podle labializovanosti                 | 46 |
| 4.1.1.5 Podle trvání (kvantity)                | 46 |
| 4.1.1.6 Podle přízvučnosti                     | 47 |
| 4.1.1.7 Podle nosovosti                        | 47 |
| 4.1.2. Polosouhlásky, polosamohlásky – glidy   | 48 |
| 4.2 Fonetická charakteristika souhlásek        | 49 |
| 4.2.1 Klasifikace souhlásek                    | 50 |

|              |   |     |    |
|--------------|---|-----|----|
| 4.2.1.1      | Podle způsobu artikulace                                    | --- | 50 |
| 4.2.1.1.1    | Souhlásky závěrové  | --- | 50 |
| 4.2.1.1.2    | Souhlásky úžinové   | --- | 51 |
| 4.2.1.1.2.1  | Aproximanty   | --- | 51 |
| 4.2.1.1.2.2  | Souhlásky bokové  | --- | 52 |
| 4.2.1.1.2.3  | Sykavky   | --- | 52 |
| 4.2.1.1.3    | Souhlásky polozávěrové                                      | --- | 52 |
| 4.2.1.1.4    | Souhlásky kmitavé, vibranty                                 | --- | 53 |
| 4.2.1.1.5    | Obměny základních způsobů artikulace                        | --- | 53 |
| 4.2.1.1.5.1  | Aspirace  | --- | 53 |
| 4.2.1.1.5.2  | Labializace   | --- | 54 |
| 4.2.1.1.5.3  | Palatalizace  | --- | 54 |
| 4.2.1.1.5.4  | Velarizace  | --- | 54 |
| 4.2.1.1.5.5  | Geminace  | --- | 54 |
| 4.2.1.2      | Podle místa artikulace                                      | --- | 55 |
| 4.2.1.2.1    | Souhlásky retoretné, obouretné                              | --- | 55 |
| 4.2.1.2.2    | Retozubné   | --- | 55 |
| 4.2.1.2.3    | Mezizubné   | --- | 55 |
| 4.2.1.2.4    | Zubné   | --- | 56 |
| 4.2.1.2.5    | Dásňové   | --- | 56 |
| 4.2.1.2.6    | Předopatrové, tvrdopatrové                                  | --- | 56 |
| 4.2.1.2.7    | Zadopatrové, měkkopatrové                                   | --- | 56 |
| 4.2.1.2.8    | Čípkové   | --- | 56 |
| 4.2.1.2.9    | Hrdelné, guturály, pharyngály                               | --- | 56 |
| 4.2.1.2.10   | Hrtanové, laryngály   | --- | 56 |
| 4.2.1.2.11   | Podrobnější specifikace                                     | --- | 57 |
| 4.2.1.3      | Podle funkce hlasivek/znělosti                              | --- | 57 |
| 4.2.1.4      | Podle funkce měkkého patra/nosovosti                        | --- | 58 |
| 4.2.1.5      | Další možná kritéria  | --- | 59 |
| <b>4.3</b>   | <b>Hláskové změny</b>                                       | --- | 59 |
| <b>4.3.1</b> | <b>Kontaktní změny</b>                                      | --- | 60 |
| <b>4.3.2</b> | <b>Distanční změny</b>                                      | --- | 61 |
| <b>5.</b>    | <b>ORTOEPIE SOUČASNÉ ŠPANĚLŠTINY</b>                        | --- | 63 |
| <b>5.1</b>   | <b>Výslovnost samohlásek</b>                                | --- | 63 |
| 5.1.1        | Otevřenost/zavřenost  | --- | 65 |
| 5.1.2        | Nazalizace  | --- | 66 |
| 5.1.3        | Labializovanost   | --- | 66 |
| 5.1.4        | Přízvučnost/nepřízvučnost samohlásek, povolená artikulace   | --- | 66 |
| 5.1.5        | Kvantita (délka)  | --- | 67 |
| <b>5.2</b>   | <b>Výslovnostní charakteristika jednotlivých samohlásek</b> | --- | 68 |
| 5.2.1        | Samohlásky slabičné   | --- | 68 |
| 5.2.2        | Samohlásky neslabičné                                       | --- | 70 |

|  |     |
|--|-----|
| <b>5.3 Výslovnost skupin samohlásek</b>                            | 71  |
| 5.3.1 Stejnoslabičné spojení samohlásek                            | 71  |
| 5.3.1.1 Dvojhlásky   | 71  |
| 5.3.1.2 Trojhlásky   | 72  |
| 5.3.2 Různoslabičné spojení samohlásek                             | 72  |
| 5.3.3 Změny ve výslovnosti samohláskových skupin                   | 73  |
| 5.3.3.1 Syneréze   | 73  |
| 5.3.3.2 Synalefa   | 75  |
| 5.3.3.3 Dieréze  | 76  |
| <b>5.4 Výslovnost souhlásek</b>                                    | 76  |
| 5.4.1 Konsonanty bilabiální  | 77  |
| 5.4.2 Konsonant labiodentální                                      | 81  |
| 5.4.3 Konsonant interdentální                                      | 81  |
| 5.4.4 Konsonanty dentální  | 82  |
| 5.4.5 Konsonanty alveolární  | 85  |
| 5.4.6 Konsonanty palatální   | 95  |
| 5.4.7 Konsonanty velární   | 99  |
| <b>5.5 Výslovnost skupin souhlásek</b>                             | 103 |
| <b>5.6 Výslovnost vokálů a konsonantů na hranici slov (vázání)</b> | 103 |
| 5.6.1 Typy vzájemného ovlivňování hlásek na hranici slov           | 105 |
| 5.6.1.1 Samohláska + samohláska                                    | 105 |
| 5.6.1.2 Souhláska + souhláska                                      | 105 |
| <b>6. VÝSLOVNOSTNÍ ZVLÁŠTNOSTI AMERICKÉ ŠPANĚLŠTINY</b>            | 107 |
| <b>6.1 Vokální systém</b>  | 108 |
| 6.1.1 Typy změn  | 109 |
| <b>6.2 Konsonantický systém</b>                                    | 110 |
| 6.2.1 Seseo, výslovnost s  | 110 |
| 6.2.2 Yeísmo   | 111 |
| 6.2.3 Žeísmo   | 111 |
| 6.2.4 Ostatní souhlásky  | 112 |
| <b>6.3 Suprasegmentální prostředky</b>                             | 114 |
| <b>7. FONETICKÉ JEDNOTKY ŘEČI A JEJICH DĚLENÍ</b>                  | 115 |
| <b>7.1 Slabika</b>   | 115 |
| 7.1.1 Slabika ve španělštině                                       | 117 |
| <b>7.2 Přízvukový takt</b>   | 120 |
| <b>7.3 Promluvový úsek</b>   | 121 |
| <b>7.4 Výpověď</b>   | 122 |
| <b>8. SUPRASEGMENTÁLNÍ (PROZODICKÉ) PROSTŘEDKY</b>                 | 123 |
| <b>8.1 Přízvuk</b>   | 123 |
| 8.1.1 Přízvuk ve španělštině                                       | 125 |

|                     |  |     |     |
|---------------------|--|-----|-----|
| 8.1.1.1             | Povaha španělského přízvuku              | --- | 125 |
| 8.1.1.2             | Počet přízvuků                           | --- | 125 |
| 8.1.1.3             | Poloha přízvuku                          | --- | 126 |
| 8.1.1.4             | Větný přízvuk                            | --- | 127 |
| <b>8.2</b>          | <b>Změna výšky hlasu – melodie řeči</b>  | --- | 128 |
| 8.2.1               | Typy melodémů                            | --- | 131 |
| 8.2.2               | Typy výpovědí podle postoje mluvčího     | --- | 133 |
| 8.2.2.1             | Výpověď oznamovací                       | --- | 133 |
| 8.2.2.2             | Výpověď tázací                           | --- | 136 |
| 8.2.2.2.1           | Otázka zjišťovací                        | --- | 136 |
| 8.2.2.2.1.1         | Otázka ujišťovací                        | --- | 136 |
| 8.2.2.2.1.2         | Otázka utvrzovací                        | --- | 136 |
| 8.2.2.2.1.3         | Otázka vytykácí                          | --- | 137 |
| 8.2.2.2.2           | Otázka doplňovací                        | --- | 138 |
| 8.2.2.2.3           | Otázka ověřovací                         | --- | 138 |
| 8.2.2.2.4           | Otázka vylučovací                        | --- | 139 |
| 8.2.2.3             | Výpověď rozkazovací                      | --- | 140 |
| 8.2.2.3.1           | Rozkaz                                   | --- | 140 |
| 8.2.2.3.2           | Doporučení                               | --- | 140 |
| 8.2.2.3.3           | Vybídnutí                                | --- | 141 |
| 8.2.2.3.4           | Naléhavá prosba                          | --- | 141 |
| 8.2.2.3.5           | Prosba                                   | --- | 141 |
| 8.2.2.3.6           | Žádost                                   | --- | 141 |
| 8.2.2.4             | Výpověď zvolací                          | --- | 142 |
| 8.2.2.4.1           | Zvolání podivová                         | --- | 142 |
| 8.2.2.4.2           | Zvolání hodnotící                        | --- | 142 |
| 8.2.2.4.3           | Zvolání patetická                        | --- | 142 |
| 8.2.2.4.4           | Zvolání nepatetická                      | --- | 143 |
| 8.2.2.4.5           | Zvolání odhodlaná                        | --- | 143 |
| <b>8.3</b>          | <b>Změna rychlosti promluvy</b>          | --- | 143 |
| <b>8.4</b>          | <b>Změna barvy hlasu</b>                 | --- | 144 |
| <b>9. FONOLOGIE</b> |  | --- | 145 |
| <b>9.1</b>          | <b>Fonetika a fonologie</b>              | --- | 147 |
| <b>9.2</b>          | <b>Foném a varianta, komutační testy</b> | --- | 148 |
| <b>9.3</b>          | <b>Distinktivní rys</b>                  | --- | 149 |
| <b>9.4</b>          | <b>Fonologické protiklady</b>            | --- | 149 |
| 9.4.1               | Podle vztahu mezi členy protikladu       | --- | 150 |
| 9.4.1.1             | Protiklad privativní                     | --- | 150 |
| 9.4.1.2             | Protiklad graduální                      | --- | 150 |
| 9.4.1.3             | Protiklad ekvipolentní                   | --- | 150 |
| 9.4.2               | Podle počtu členů v protikladu           | --- | 150 |
| 9.4.2.1             | Protiklad dvoučlenný                     | --- | 150 |

|  |     |
|--|-----|
| 9.4.2.2 Protiklad vícečlenný   | 150 |
| 9.4.3 Podle proporciálnosti  | 150 |
| 9.4.3.1 Protiklad izolovaný  | 150 |
| 9.4.3.2 Protiklad proporcionální   | 151 |
| <b>9.5 Neutralizace protikladu, centrum a periferie systému</b>          | 151 |
| <b>9.6 Teorie distinktivních rysů</b>                                    | 151 |
| <b>9.7 Fonologický systém španělských samohlásek</b>                     | 155 |
| 9.7.1 Rysy fonologicky relevantní  | 155 |
| 9.7.2 Rysy fonologicky nerelevantní                                      | 157 |
| 9.7.3 Regionální a sociální odchylky                                     | 157 |
| 9.7.4 Španělské diftongy z fonologického hlediska                        | 158 |
| <b>9.8 Fonologický systém španělských souhlásek</b>                      | 159 |
| 9.8.1 Likvidy  | 161 |
| 9.8.2 Šumové souhlásky ústní   | 161 |
| 9.8.3 Souhlásky nosové   | 163 |
| <b>9.9 Neutralizace protikladů</b>                                       | 164 |
| <b>9.10 Kombinovatelnost fonémů (fonotaktika)</b>                        | 166 |
| 9.10.1 Jeden konsonant   | 166 |
| 9.10.2 Kombinace konsonantů  | 166 |
| <b>9.11 Suprasegmentální prostředky a fonologie</b>                      | 167 |
| <b>9.12 Fonologie diachronní</b>   | 167 |
| 9.12.1 Vývoj vokálního systému   | 168 |
| 9.12.2 Vokální systém v některých variantách andalusského dialektu       | 169 |
| <b>10. PRAVOPIS</b>  | 171 |
| <b>10.1 Psaní jednotlivých grafémů</b>                                   | 172 |
| <b>10.2 Přízvuk</b>  | 175 |
| 10.2.1 Obecná pravidla psaní přízvuku                                    | 175 |
| 10.2.2 Pravidla psaní přízvuku ve slovech obsahujících diftong nebo hiát | 176 |
| 10.2.3 Psaní přízvuku v jednoslabičných slovech                          | 178 |
| 10.2.4 Tilde diacritica  | 179 |
| 10.2.5 Psaní přízvuku ve složených slovech                               | 181 |
| <b>10.3 Interpunkce</b>  | 182 |
| 10.3.1 Tečka   | 183 |
| 10.3.2 Čárka   | 183 |
| 10.3.3 Středník  | 187 |
| 10.3.4 Dvojtečka   | 187 |
| 10.3.5 Tři tečky   | 187 |
| 10.3.6 Otazník, vykřičník  | 187 |
| 10.3.7 Pomlčka   | 188 |
| 10.3.8 Spojovník   | 188 |
| 10.3.9 Závorky kulaté, závorky hranaté                                   | 189 |
| 10.3.10 Uvozovky   | 189 |

|                     |     |
|---------------------|-----|
| 10.3.11 Dieréze     | 189 |
| 10.4 Dělení slov    | 190 |
| 10.5 Velká písmena  | 191 |
| <b>Bibliografie</b> | 193 |
| <b>Rejstřík</b>     | 195 |